

מחשבות בחינוך/אבי גרינוולד ז"ל

הדברים הרשומים מטה היו כחובים ע"ג נייר עטיפה של אריזת בלוני סיפולוקס. אחד מן הפתקים, שנמצאו בקופסא בין הרבה קבלוח וסתם מסמכים של חברנו אברהם גרינוולד הי"ד. נדמה, שיש בדברים אלו, בצורת כתיבתם ובמקום הימצאם, גם כדי לומר משהו על אופיו ומחשבותיו של אבי, וגם, אולי, מעט רעיונות לנו, המחנכים לעתיד... (השתדלנו להעתיק את הדברים ככתבם באותו פח, למרות שאבי ז"ל, ודאי, לא התכוון, שיופיעו כך בעלוננו).

- לא עושר, שפע בניינים יפים וספריות קובעות בחי ספר, אלא היחס בין המורים לתלמידים, ולא חייב להיות, שבבחי ספר של שכונות עוני יהיה הלימוד כושל, וההפך בעשיר. ראינו בחי ספר בשכונות עוני, שהיו מוצלחות ולהפך. "שפיר" לפני 20 שנה היתה אזור פתוח א' א', והישגי בית-הספר שם היו נפלאים בזכות מוריו והמנהלת שלו.
- החשוב: 1. הקפדה על זמנים. המורה מגיע בזמן, ולא יוצא לפני הזמן. והראיה, "הריאלי" בחיפה, שהוא בי"ס מעולה, שהדייקנות דופקת שם.
2. דברי שבח לתלמיד כשמגיע לו. כולם אוהבים שבח, ושבח נותן תמריץ: "יפה אמרת", "טוב אמרת". הילד יהיה "מבסוט", יחזור הביתה מרוצה, ויחשוב שהמורה טוב וישתדל להבא. כך ילד מקבל יחס חם, דבר שהוא רוצה, ומתקדם.
3. מצפים מתלמידים להישגים בלימודים ובהתנהגות. צריך לתח להם אתגר, שיוכלו לעמוד בו. צריך לכן, להכתיב להם את שאנו מצפים מהם ולעודדם, ואז יגיעו. ולא לומר להם: טפס, רסלן, לא יוצלח, כך שיש להחדיר בו מערכת צפיוח (הנצי"ב מוולוז'ין).
4. משמעת - ילדים אוהבים מורה קשה וקפדן, שאי אפשר לקפוץ לו על הראש. "חושך שבטו שונא בנו". "את אשר יאהב יוכיח". א"א משמעת בלי עונש והוכחה וגערה. סטירה - פעם בשנה מקסימום; להעתיק

קי"ס - לא אפקטיבי; לזרוק מהכחה - מפסיד שעוה; למנוע הנאה - טיול - זה עונש חמור מאד. עונש גורם לניכור, שנאה בין מורה לתלמיד. מצד שני, אמרנו, שלא ניתן להנך בעונשים.

למעשה: צריך למעט בעונשים, וזה ע"י שעור טוב ומעניין, זה מושך הילד ולא יפריע. יש גם לתת טפול מונע - שכתה חשב כמו שצריך, שולחנות מיושרים, ספרים מיותרים לסלק. אתה רואה, שאחד הולך לדבר, עבור לידו ותן לו מכה על הכחף בלי להפסיק השעור. עיני המורה - כמו ראדאר על כל הכחה סביב.

אחרי עונש צריך לפייס התלמיד. שמאל דוחה וימין מקרבת. העונש מתקבל (ע"י התלמיד), אם אתה מקרב את הילד אליך עוד לפני העונש. איך מראים לילד אהבה? מחנך הכתה שואל הילד: "מה נשמע בבית?" מסביר לו בהפסקה, שואל אותו: "מה קורה במחמטיקה?" אתה מראה, שאתה מעריך אותו כמורה, ואז גם עונשים מתקבלים אחרת. עונש אפקטיבי - עברת על כבוד אב - עשה עבודה על כבוד אב, אך עונש כזה הוא נדיר. בקור בית מקרב.

עונשים, שבכל אופן לתת: במחמטיקה - "כל התרגילים הזוגיים בעמ' 60 וכד'"; בחינת הבנה "בקצור שו"ע"; תבוא אלי אחרי השעור; הזמנת הורים; רשום בפנקס מי מדבר, מי מפריע.

כל שלישי זה פתח והתחלה חדשה. לפעמים מורה מתעלם ולא מגיב ולא זוכר, אבל נחת עונש, אתה חייב לתבוע אותו, אחרת עשית צחוק מעצמך. אך לפעמים לעבור על זה בשחיקה "וביום פקדי ופקדתי". לכשיפריע שוב, שאל אותו: "היכן העונש?".

אסור לומר להורה: "הילד שלך מופרע", שכן זהו פרי חלציו, והיא תאשים את המורה, שאינו טוב. אמור לו: "יש לי בעיה, בוא נטכס עצה יחד. מה לדעתך כדאי לעשות?".